

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ และความสามารถในการเรียนรู้
โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
พยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น *

The Relationship among Attitude, Case-based Learning
Ability and Learning Achievement of Nursing Students
in Children and Adolescents Nursing Practicum Course*

เกียรติกำจร กุศล** ธิดาร์ตัน เอกศิรินิมิตร*** จินดาร์ตัน สมใจนีก***

กนกวรรณ ตันตระเสนีย์รัตน์*** จันทร์จรรย์ ถือทอง***

Kiatkamjorn Kusol** Thidarat Aeksirinimit*** Jindarat Somjainuek***

Kanokwan Tantrasaeneerat*** Chanchuri Theutong***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติ และความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น กลุ่มประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ในภาคการศึกษาที่ 3/2560 จำนวน 82 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษา แบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90 และ 0.81 ตามลำดับ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษาและแบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานโดยอาจารย์ประจำกลุ่มและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นในภาพรวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 78 คน (ร้อยละ 95.1) อายุอยู่ในช่วง 20-23 ปี ลักษณะของโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด รองลงมาคือโรงเรียนประจำอำเภอ ผลการเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเฉลี่ย 3.55 (S.D.= .25) ผลการเรียนเฉลี่ยปัจจุบัน 2.79 (S.D.= .32)

2) คะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Mean= 3.99, S.D.= .39) จากคะแนนเต็ม 5 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในภาพรวมเท่ากับ 7.93 (S.D. = .43) คะแนน (range = 7.14-9.16) จากคะแนนเต็ม 10 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักศึกษา กับความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .24, p < .05$) ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .32, p < .05$) ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .80, p < .001$)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษามีทัศนคติที่ดี มีศักยภาพในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปในทางที่ดีด้วย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสำหรับนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

คำสำคัญ : ทัศนคติ ความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* ได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์นวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

*** อาจารย์ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ABSTRACT

This descriptive research aims to study attitude, case- based learning ability and learning achievement of the children and adolescents nursing pract-icum course in the third-year nursing students, Walailak University, and study the relationship among attitude, case -based learning ability and learning achievement of the nursing students. Research population and samples consisted of 82 the third-year nursing students in term 3/2560 of the Institute of Nursing, Walailak University. The attitude, learning ability in case - based learning assessment instruments were used to collect the data. Reliability of the instruments was at 0.90, 0.81 respectively. The data were collected by the questionnaire instrument and the evaluation form of the case-based learning ability. The data were analyzed by frequency, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient. The results revealed that;

1) The samples were 95.1 percent female (n=78), the age range was 20-23 years old. Their grade point average at the high school were 3.55 (S.D.= .25) and their current grade point average were 2.79 (S.D.= .32).

2) The mean score of the attitude was 3.99 (S.D.= .39). The overall mean score of case- based learning ability of the nursing students was 7.93 (range= 7.14-9.16). The relationship between attitude and case-based learning ability were significantly at weak correlation ($r = .24, p < .05$). The relationship between attitude and learning achievement were significantly at moderate correlation ($r = .32, p < .05$). The relationship between case- based learning ability and learning achievement were significantly at strong correlation ($r = .80, p < .001$).

This study showed that attitude, and case- based learning ability can develop the learning achievement as well. Therefore, the teacher should be encouraged to apply the case -based learning in the university.

Keywords : Attitude, Case-based learning ability, Learning achievement

* *Funded by Center for Innovative Learning and Teaching, Walailak University*

** *Assistant Professor, Institute of Nursing, Walailak University*

*** *Instructor, Institute of Nursing, Walailak University*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง รวมทั้งการมีความรู้คู่การปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่วิชาชีพต่างๆ ในแต่ละสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นนักศึกษาจึงเป็นเสมือนหัวใจที่สำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาเพราะความโดดเด่นและความมีประสิทธิภาพของสถาบันขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและสมรรถนะของนักศึกษาเป็นสำคัญ สำหรับการจัดการเรียนการสอนในศาสตร์สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตส่วนใหญ่จะมีรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเมื่อนักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีแล้วก็จะมีการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติควบคู่ไปอย่างต่อเนื่องกัน โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษาประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹ สำหรับในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและได้ศึกษาเรียนรู้ในแต่ละกรณีให้มีความลุ่มลึกและครอบคลุมในประเด็นปัญหาที่สำคัญ เพื่อการออกแบบการวางแผนการพยาบาลและการปฏิบัติการพยาบาลได้ครบถ้วนอย่างเป็นองค์รวมให้แก่ผู้รับบริการและครอบครัวที่มีปัญหาทางสุขภาพในทุกมิติ ในการที่นักศึกษาจะไปให้การดูแลผู้รับบริการได้อย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมทุกมิติได้นั้น เริ่มโดยการมีทัศนคติที่ดี มีความคิดเชิงบวกที่จะทำบทบาทของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ผู้รับบริการแต่ละราย โดยนักศึกษาจะต้องบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์กรณีศึกษา เพื่อออกแบบการพยาบาลในแต่ละรายให้ถูกต้องและเหมาะสม ช่วยให้ผู้รับบริการมีความปลอดภัยและไม่มีความเสี่ยง²

การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case - Based Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีการหนึ่ง ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาผ่านกรณีศึกษาที่ผู้สอนใช้สถานการณ์จริงหรือสร้างขึ้นให้มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงอาจเป็นสถานการณ์ปัญหาผู้ป่วยในคลินิก โดยผู้เรียนต้องทำความเข้าใจในกรณีศึกษา วิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ของกรณีศึกษา รวมทั้งศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์ อภิปราย นำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มย่อยหรือนำข้อสรุปเสนอในกลุ่มใหญ่เพิ่มเติม โดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นมิตร คอยเอื้ออำนวยความสะดวกและตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาจากประเด็นการเรียนรู้อย่างชัดเจน ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของรายวิชามากขึ้น รวมทั้งช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถบูรณาการแนวทางการแก้ปัญหาเชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง ตลอดจนการสะท้อนคิดประเด็นที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป³⁻⁴ ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้อย่างเต็มที่ สร้างทัศนคติต่อการเรียนเพื่อจะได้เสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จากประสบการณ์การสอนที่ผ่านมาสังเกตพบว่านักศึกษาที่มีการเตรียมตัวมาดีจะมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่มและตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีและสามารถวางแผนการดูแล Case ของตนเองได้ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในเชิงบวกและมีการตอบรับต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี⁵ และจากการศึกษาพบว่านักศึกษาชอบและให้ความสนใจที่จะเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเนื่องจากมองเห็นจุดดีในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน คือ ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริงได้เป็นอย่างดี⁶ ดังที่ บลูม (Bloom)⁷

ได้ศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ พฤติกรรมด้านผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องมีความพร้อม มีความสนใจ มีเจตคติที่ดี มีความสามารถที่จะเรียนรู้ ด้านผู้สอนที่มีวิธีการสอนที่น่าสนใจ เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน และด้านสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนมีการอภิปรายในกลุ่มย่อยอย่างทั่วถึงจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนไม่รู้สึกว่าตนถูกคุกคามหรือหวาดกลัว แสดงถึงบรรยากาศการเรียนรู้จะต้องมีความเป็นมิตร⁸

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มุ่งผลิตบัณฑิตพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการบุคลากรทางการพยาบาลที่เป็นกำลังสำคัญยิ่งของบุคลากรทางสุขภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case-Based Learning) ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และโครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นต้น สำหรับในปีการศึกษา 2560 นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 จำนวน 82 คน มีการลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ในภาคการศึกษาที่ 3/2560 ทีมผู้ร่วมสอนได้มีการประชุมและพิจารณาใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case-Based Learning) ด้วยเหตุผลเนื่องจากในรายวิชาทฤษฎีการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ในภาคการศึกษาที่ 2/2560 ได้มีการจัดให้การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานแต่นักศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ได้ยังไม่ลุ่มลึกพอ ทำให้การระบุปัญหาทางการพยาบาลและการวางแผนการออกแบบการบำบัดทางการพยาบาลส่วนใหญ่ยังไม่ครอบคลุม และเป็นการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบกลุ่มย่อยยังไม่ได้เห็นสถานการณ์จริง ดังนั้นในรายวิชาปฏิบัติจึงมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้นำความรู้และกระบวนการคิดวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ได้จริงกับกรณีศึกษาที่นักศึกษาได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทำการประเมิน

ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ ฝึกการออกแบบการบำบัด การพยาบาลที่ตอบสนองปัญหาของผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพและต้องการฝึกให้นักศึกษาแต่ละคนมีสมรรถนะในการนำเสนอกรณีศึกษาของตนเองอย่างมั่นใจ ประกอบกับจากการศึกษานำร่องโดยการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเชิงบวก ว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ท้าทายทำให้เข้าใจ Case ได้ดี และเป็นแนวทางที่จะนำไปต่อยอดในการดูแลผู้ป่วยเด็กที่มีปัญหาสุขภาพอื่นๆ ที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น โดยนักศึกษาที่มีความรู้สึกลึกซึ้งต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานจะมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการเรียนรู้เป็นอย่างดีและทำให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดี

การศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งนักศึกษาเป็น 12 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติจริงรวม 12 สัปดาห์ โดย 6 กลุ่มแรก ฝึกกลุ่มละ 6 สัปดาห์ และ 6 กลุ่มหลังฝึกกลุ่มละ 6 สัปดาห์เช่นกัน นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติในหน่วยสุขภาพเด็กดี หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม ทั้งด้านอายุรกรรม ศัลยกรรมและทารกแรกเกิด โดยมีการมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนได้รับ Case อย่างน้อยคนละ 1 Case ต่อสัปดาห์ เพื่อการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม สำหรับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลผู้ป่วยเด็กและผู้ดูแลจะทำกรรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวคิดแบบแผนสุขภาพ¹¹ แบบแผนของกอร์ดอน (Marjory Gordon)⁹ ในการประเมินปัญหา นักศึกษาจะนำข้อมูลที่ประเมินได้มาวิเคราะห์ปัญหา เชื่อมโยงข้อมูลกับสาเหตุ อาการ กระบวนการเจ็บป่วย/ความผิดปกติและการรักษาที่กรณีศึกษาได้รับ เพื่อวางแผนการปฏิบัติการพยาบาล โดยมีการระบุปัญหาทางการพยาบาลจากข้อมูลการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การตั้งข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

การวางแผนและออกแบบกิจกรรมการพยาบาลและการประเมินผลลัพธ์การพยาบาล ในการระบุปัญหาทางการพยาบาลและบันทึกทางการพยาบาล ใช้แนวคิด SOAPE ประกอบด้วย Subjective Data (S) เป็นการค้นหาข้อมูลที่ได้จากการซักประวัติจากผู้ป่วยและผู้ดูแล Objective Data (O) เป็นการค้นหาข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การตรวจร่างกาย และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ Assessment (A) เป็นการประเมินและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาทางการพยาบาล Plan (P) เป็นการวางแผนออกแบบกิจกรรมการพยาบาลเพื่อให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยและผู้ดูแลที่เหมาะสม Evaluation (E) เป็นการประเมินผลจากการปฏิบัติการพยาบาล โดยอาจารย์ประจำกลุ่มจะมีการประชุมปรึกษาก่อนให้การพยาบาลกับนักศึกษาในกลุ่มย่อยก่อนปฏิบัติจริง และขณะนักศึกษาปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยจะมีการนิเทศโดยอาจารย์ประจำกลุ่มเพื่อความปลอดภัยและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วย ในแต่ละวันหลังจากให้การพยาบาลกับผู้ป่วย อาจารย์ประจำกลุ่มจะมีการประชุมปรึกษาหลังให้การพยาบาลกับนักศึกษาในกลุ่มย่อยก่อนลงจากหอผู้ป่วยเพื่อเป็นการประเมินผลลัพธ์จากการให้การพยาบาล นอกจากนี้ในทุกวันศุกร์อาจารย์ประจำกลุ่มและนักศึกษาในกลุ่มย่อยจะมีกิจกรรม Case Conference ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอ Case ของนักศึกษาแต่ละคนในภาพรวม โดยนักศึกษาแต่ละคนจะต้องเตรียมนำเสนอ เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ร่วมเรียนรู้และอภิปรายเพิ่มเติม นักศึกษาผู้รับผิดชอบ Case จะนำเสนอ สรุปผลการศึกษาและสะท้อนคิด และจัดทำรายงานส่งอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นรายบุคคล สำหรับสมาชิกในกลุ่มจะร่วมเรียนรู้ ซักถามข้อสงสัยและให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนอาจารย์ประจำกลุ่มจะทำการเสริมความรู้ให้ครอบคลุม และลุ่มลึกยิ่งขึ้น รวมทั้งเชื่อมโยงประเด็นสำคัญและให้ข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติมในภาพรวมแก่นักศึกษาในกลุ่มย่อย ทีมผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้ร่วมสอนจึงได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ซึ่งทีมผู้วิจัยคาดหวังว่านักศึกษามีทัศนคติ มีความสามารถในการเรียนรู้ที่ดีน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของรายวิชาเป็นไปในทางที่ดีเช่นกัน รวมทั้งจะช่วยพัฒนาทักษะทางปัญญาให้แก่นักศึกษา เพื่อการเป็นพยาบาลที่มีคุณภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติ และความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ทัศนคติในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2. ความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

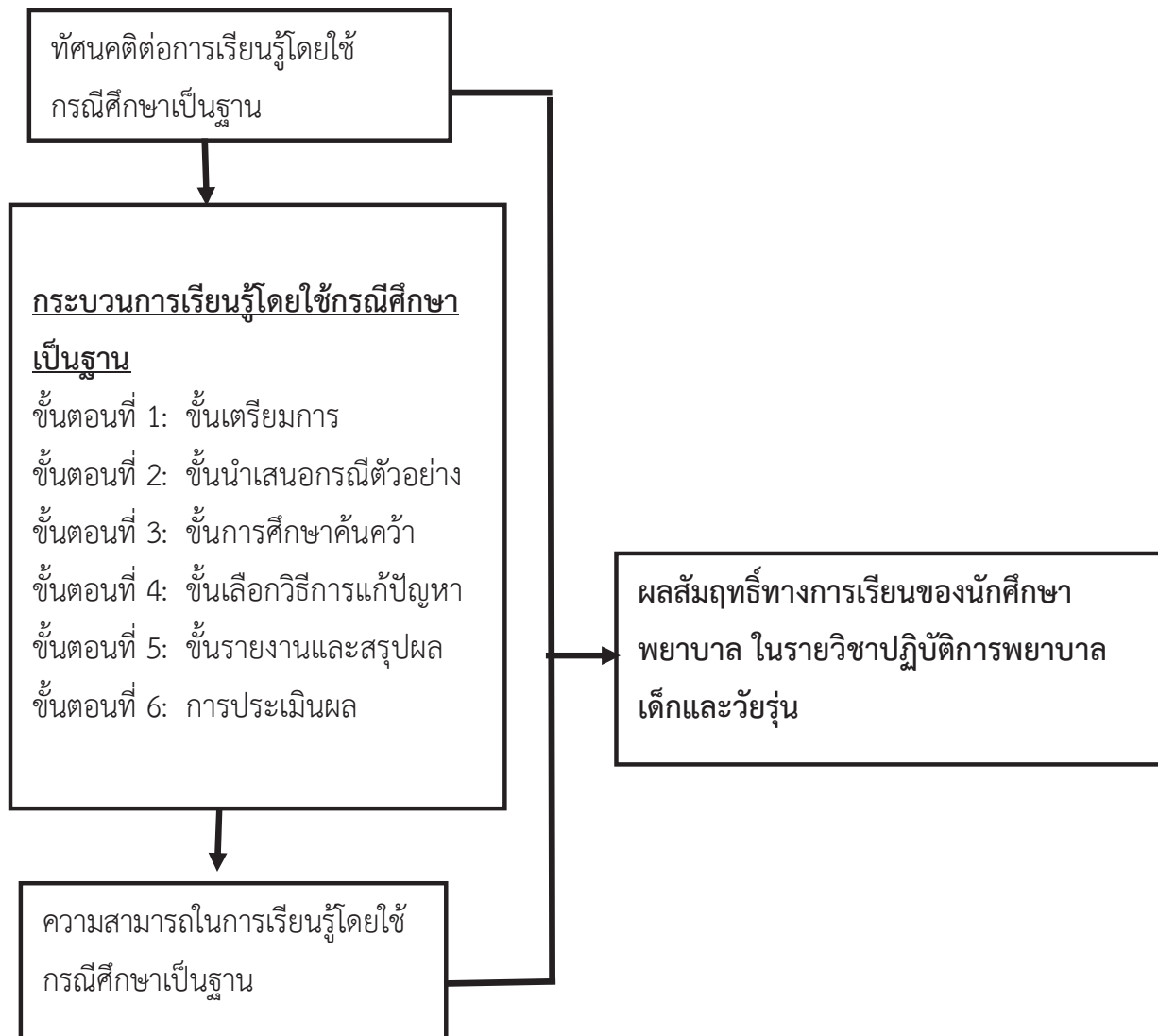
ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาทัศนคติ ความสามารถในการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล เป็นการวิจัยในเชิงพรรณนา มุ่งศึกษาเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ภาคการศึกษาที่ 3/2560 สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบกลุ่มย่อย (Small Group) ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น โดยใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้ร่วมกัน นำกรณีศึกษามาอภิปรายทำให้เกิดการวิเคราะห์สังเคราะห์และใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์¹⁰ จากการทบทวนเอกสารกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case- Based Learning) สามารถสรุปได้ 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ (Preparation) ผู้สอนมีการเตรียมกรณีศึกษา ประเด็นการเรียนรู้ที่สำคัญของกรณีศึกษา และมีการให้ความรู้ พื้นฐานแก่ผู้เรียนเพื่อนำเข้าสู่กรณีศึกษา 2) ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา (Case Presentation) ผู้สอนมอบหมายกรณีศึกษาที่เลือกสรรให้ผู้เรียน ผู้สอน มีการตั้งประเด็นคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับกรณีศึกษา 3) ขั้นการศึกษาค้นคว้า (Self-Study) ผู้เรียนสืบค้นข้อมูล

จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นและสรุปผล การศึกษาค้นคว้า 4) ขั้นเลือกวิธีการแก้ปัญหา (Selection of Solution) ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้ามานำอภิปรายประเด็นสำคัญที่ได้เรียนรู้ในกลุ่มย่อยกับอาจารย์ประจำกลุ่มเพื่อการปฏิบัติจริงกับกรณีศึกษา รวมทั้งทำการประเมินผลจากการปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละวัน 5) ขั้นรายงานและสรุปผล (Reporting and Conclusion) ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลต่อกลุ่มย่อยในวันสุดท้ายสัปดาห์แต่ละสัปดาห์ที่เป็นการตัดสินใจทางเลือกที่ได้ปฏิบัติจริงกับกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิดหรือแนวทางการปฏิบัติ พร้อมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกกลุ่มและอาจารย์ประจำกลุ่มและสรุปรายงานกรณีศึกษาเป็นรายบุคคล (Case Report) และ 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนประเมินผู้เรียนทั้งในเชิงความรู้ ทักษะการนำเสนอกรณีศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มย่อยและการทำรายงาน^{3, 11-13} หากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี มีความชอบ พึงพอใจ มีความคิดเชิงบวกต่อกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานจะเป็นดัชนีชี้ถึงแนวทางในการแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ในเชิงกระบวนการที่จะเกิดขึ้นเป็นความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน⁶ และหากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี มีความสนใจ มุ่งมั่น ตั้งใจ ทุ่มเทต่อการเรียนรู้อย่อมจะเกิดผลลัพธ์ ทั้งเชิงกระบวนการและเชิงผลลัพธ์จากการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน และจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นได้¹⁴⁻¹⁶ สรุปเป็นแผนภูมิกรอบการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบบวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จำนวน 82 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา NUR-335 ปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ในภาคการศึกษาที่ 3/2560 จำนวน 82 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากประชากรทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา NUR-335 ปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ผู้วิจัยใช้วิธีการสอบถามความสมัครใจของนักศึกษาในการที่จะยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย และสามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง และขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานให้นักศึกษาทุกคนที่เข้าร่วมโครงการ และทำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานแต่ละกลุ่ม เป็นเวลา 6 สัปดาห์ อย่างต่อเนื่อง และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ธอร์นไคค์ คือ $n = 10k+50$ โดย n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง k = จำนวนตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ ทัศนคติและความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานจะได้กลุ่มตัวอย่าง $n = (10 \times 2) + 50 = 70$ ทีมผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มประชากร จำนวน 82 คน เพื่อให้ข้อมูลมีความครอบคลุมยิ่งขึ้น

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตการทำวิจัยในมนุษย์ ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัย

วลัยลักษณ์ ตามเอกสารเลขที่การรับรอง WUEC-18-033-01 วันที่ 3 พฤษภาคม 2561 ก่อนที่จะดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย และในระหว่างการวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวออกจากกรวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องให้เหตุผลหรือคำอธิบายใด ๆ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะนำเสนอในภาพรวมใช้เฉพาะเพื่อการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ได้ให้เซ็นชื่อยินยอมในใบปะหน้าของแบบสอบถาม และให้ตอบแบบสอบถามที่ได้แจกให้ทุกคน หากไม่เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามคืนหลังจากตอบเสร็จแล้ว เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนนักศึกษาจำนวน 82 คน ที่ทำการศึกษาตอบแบบสอบถามกลับมาครบถ้วน

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

1. คู่มือสำหรับอาจารย์ประจำกลุ่มและคู่มือสำหรับนักศึกษาในการเรียนรู้แบบใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ซึ่งทีมผู้วิจัยได้ร่วมกันออกแบบ โดยพิจารณาจากคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์และผลการเรียนรู้ของรายวิชา และพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา โดยคู่มือจะผ่านการพิจารณาจากทีมผู้ร่วมสอนและผู้ประสานงานรายวิชารวมจำนวน 7 คน ทุกคนเห็นด้วยในประเด็นสำคัญของการเรียนรู้ทั้งหมด แต่มีข้อเสนอแนะให้ปรับการใช้คำให้มีความชัดเจน ทีมผู้วิจัยได้มีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษา ประกอบด้วยแนวคิดและกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ตัวอย่างกรณีศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอน แบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้

2. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีจำนวน 5 ข้อ ลักษณะแบบเลือกตอบและระบุข้อความ ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการเรียนเฉลี่ยมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการเรียนของนักศึกษาเฉลี่ยปัจจุบัน

3. แบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้แบบประเมินที่พัฒนาโดยอาจารย์ในสาขาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นการประเมินความสามารถของนักศึกษารายบุคคลโดยอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้ประเมิน ภายหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่ามี 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย (ให้คะแนน 3 2 1) เครื่องมือได้ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น โดยการนำผลการประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน จากข้อมูลผลการประเมินนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน โดยใช้สถิติ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 โดยประเมินในประเด็น 1) ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ 2) มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตรงประเด็น 3) นำเสนอเนื้อหาครอบคลุมประเด็น การเรียนรู้ 4) เชื่อมโยงเนื้อหาได้เหมาะสม 5) นำเสนอเนื้อหาได้เป็นระบบ ชัดเจน 6) นำเสนอความคิด ความเข้าใจในเนื้อหาได้ลุ่มลึก 7) รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 8) มีความสนใจ กระตือรือร้นต่อการเรียนรู้ 9) ความสามารถในการแก้ปัญหา และ 10) การสรุปเนื้อหาสาระสำคัญ ในภาพรวม มีคะแนนเต็ม เท่ากับ 30 คะแนน นำคะแนนของอาจารย์ประจำกลุ่มแต่ละคนทั้ง 6 คน ที่ทำการประเมินนักศึกษาในแต่ละหอผู้ป่วย แล้วแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 10 คะแนน เนื่องจากคะแนนในส่วนนี้คิดเป็น ร้อยละ 10 ของคะแนนภาพรวมทั้งหมดของรายวิชา

เกณฑ์การประเมินระดับคะแนน ได้แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

ค่าเฉลี่ย	8.01-10.00	=	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	6.01-8.00	=	ดี
ค่าเฉลี่ย	4.01-6.00	=	พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-4.00	=	ปรับปรุง

4. แบบสอบถามทัศนคติในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากเครื่องมือของ เกียรติกำจร กุศล และคณะ¹⁴ ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับ เจตคติของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 30 ข้อ มีข้อความที่เป็นเชิงบวก จำนวน 21 ข้อ และเชิงลบจำนวน 9 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่ามี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย

อย่างยิ่ง (ให้คะแนน 5 4 3 2 1) หากเป็นลบ ก็จะทำให้คะแนนสลับกันเป็น 1 2 3 4 5 แทน เครื่องมือได้ผ่านการทดสอบกับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ที่เคยผ่านการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมาก่อน จำนวน 30 คน โดยการนำสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90

ลักษณะของการให้คะแนน

มากที่สุด	คะแนน	5
มาก	คะแนน	4
ปานกลาง	คะแนน	3
น้อย	คะแนน	2
น้อยมาก	คะแนน	1

เกณฑ์การประเมินระดับคะแนน ได้แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

ค่าเฉลี่ย	4.01-5.00	=	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.01-4.00	=	ดี
ค่าเฉลี่ย	2.01-3.00	=	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.00-2.00	=	น้อย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ครั้งนี้ มีอาจารย์ประจำกลุ่มรวมจำนวน 6 คน ทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมในการเป็นอาจารย์ประจำกลุ่ม มีการทบทวนคู่มืออาจารย์เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการทำบทบาทเป็นอาจารย์ประจำกลุ่ม

1. ก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการขออนุญาตกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย

2. ชี้แจงเกี่ยวกับแนวความคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เพื่อปูพื้นฐาน สร้างความเข้าใจถึงรูปแบบวิธีการเรียนการสอน บทบาทครูผู้สอนและบทบาทนักศึกษาในแต่ละขั้นตอนแก่ทีมอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

3. แจกวัสดุประสงค์ในการศึกษา ให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบและยินดีเข้าร่วมในการศึกษา

4. เก็บข้อมูลจากนักศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนหลังจากสัปดาห์ที่ 6 เกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

5. เก็บข้อมูลจากอาจารย์ประจำกลุ่ม โดยอาจารย์ประจำกลุ่มจะทำการประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม เมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติในแต่ละสัปดาห์แล้ว นำมารวมกันคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 10 คะแนน ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานี้ ได้จากผลการประเมินจากอาจารย์ประจำกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยคะแนนการฝึกทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละหอผู้ป่วย คะแนนรายงานและการวางแผนการพยาบาลในแต่ละหอผู้ป่วย คะแนนการนำเสนอ คะแนนการมีส่วนร่วม และคะแนนการสอบรวบยอด รวมเป็น 100 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ทัศนคติของนักศึกษาพยาบาล และความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักศึกษาพยาบาล ความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยมีการตรวจสอบข้อตกลง

เบื้องต้นของการใช้สถิติ ผู้วิจัยทดสอบการกระจายของข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov- Smirnov ก่อนพบว่าข้อมูลมีการกระจายเป็นแบบโค้งปกติ แล้วจึงใช้สถิติ Pearson's Correlation Coefficient ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัย

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 82 คน เป็นเพศหญิง 78 คน (ร้อยละ 95.1) อยู่ในช่วงอายุ 20-23 ปี ลักษณะของโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด รองลงมาคือโรงเรียนประจำอำเภอ ผลการเรียนรู้มัธยมศึกษาตอนปลายเฉลี่ย 3.55 (S.D.=0.25) ผลการเรียนรู้ปัจจุบัน 2.79 (S.D.= 0.32)

ผลการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Mean= 3.99, S.D.= 0.39) จากคะแนนเต็ม 5 และคะแนนที่อาจารย์ประจำกลุ่มได้ประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของนักศึกษาในกลุ่มย่อยเกี่ยวกับทักษะในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในภาพรวมเท่ากับ 7.93 (S.D. = 0.43) คะแนน (range = 7.14 - 9.16 จากคะแนนเต็ม 10) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทัศนคติและความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานโดยรวม (n= 82)

ทัศนคติและความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน	ค่าเฉลี่ย Mean	S.D.	ระดับ
- ทัศนคติของนักศึกษา (คะแนน range = 3.20-4.93 จากคะแนนเต็ม 5)	3.99	0.39	ดี
- ความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (คะแนน range = 7.14-9.16 จากคะแนนเต็ม 10)	7.93	0.43	ดี

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักศึกษาความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .24, p < .05$) ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .32, p < .05$) และความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของรายวิชาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .80, p < .001$) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	r	p
- ทัศนคติของนักศึกษาความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน	.24	.05*
- ทัศนคติของนักศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.32	.05*
- ความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.80	.001***

* $p < .05$ *** $p < .001$

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 82 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 95.1 อยู่ในช่วงอายุ 20-23 ปี สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่จากโรงเรียนประจำจังหวัด รองลงมาคือ โรงเรียนประจำอำเภอ ผลการเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเฉลี่ย 3.55 ค่อนข้างสูง ผลการเรียนเฉลี่ยปัจจุบัน 2.79

2. ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานอยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.99 (Mean= 3.99, S.D.= 0.39) จากคะแนนเต็ม 5 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดีเช่นกันเท่ากับ 7.93 (S.D. = 0.43) จากคะแนนเต็ม 10

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักศึกษาความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ทัศนคติของนักศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

อภิปรายผล

กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เพศหญิงให้ความสนใจและมีความต้องการที่จะเรียนวิชาชีพการพยาบาลมากกว่าเพศชาย และนักศึกษาพยาบาลมีอายุอยู่ในช่วง 20-23 ปี จัดเป็นผู้วัยใหญ่ตอนต้น

ที่มีความมุ่งมั่นต่อการประกอบอาชีพของตนเอง เริ่มมีความชัดเจนขึ้น จึงสมควรที่จะมีการจัดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อการค้นหาคำตอบตามวิธีการที่ตนเองชอบและถนัด จะทำให้การเรียนรู้มีความสนุกและท้าทาย ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และได้ปฏิบัติจริง โดยอาจารย์จะทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เน้นให้บูรณาการแนวทางการแก้ปัญหาเชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง ตลอดจนการสะท้อนคิดในประเด็นที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่อไปให้ดียิ่งขึ้น^{3-4,12} สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนในศาสตร์สาขาพยาบาล ที่เน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹

ทัศนคติต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกและมีการตอบรับต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี^{5,8} จากการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นว่าต้องใช้เวลามากในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง¹⁷ แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนแบบกรณีศึกษามากกว่าการเรียนแบบบรรยาย¹⁸ และสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในรายวิชาการพยาบาลผดุงครรภ์

พบว่านักศึกษามีความรู้สึกชอบและให้ความสนใจที่จะเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย เนื่องจากมองเห็นจุดดีจากการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานคือทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี⁶ จากการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา พบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดี และมีการเรียนแบบมีส่วนร่วม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว⁸ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่นักศึกษามีความสนใจ พึงพอใจ มีทัศนคติที่ดีเนื่องจากนักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อยากเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตามความท้าทายซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่

ผลการประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาลพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในภาพรวมเท่ากับ 7.93 จากคะแนนเต็ม 10 อยู่ในระดับดี ซึ่งสามารถประเมินได้จากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการกลุ่ม และการมีส่วนร่วม การเตรียมตัว ความรับผิดชอบ การวิเคราะห์ การนำเสนอ การสรุปสาระสำคัญ การเชื่อมโยงการเรียนรู้และความสามารถโดยภาพรวม สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาและความสามารถในการประเมินสภาพปัญหาการหายใจในหอผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิดของนักศึกษาพยาบาลพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการประเมินสภาพปัญหาการหายใจทารกวิกฤตสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁹ และสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับจุดดีของการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริงได้เป็นอย่างดี^{6,12}

ทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาต่อการเรียนแบบกลุ่มย่อยดีขึ้นจากการได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายร่วมกันทำให้เกิดทักษะในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น⁸ และตั้งการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบกรณีศึกษา มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สูงขึ้น⁴ ซึ่งหากนักศึกษามีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย¹⁷ นอกจากนี้มีการศึกษาพบว่าปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เป็นอย่างดี²⁰ จะเห็นว่าความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ทำให้นักศึกษามีความสามารถในการตั้งคำถาม การวิเคราะห์และให้เหตุผลในการอภิปราย และนอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานทำให้มีความเข้าใจสาระสำคัญส่งผลให้การคงอยู่ของความรู้มากกว่ารูปแบบการเรียนแบบบรรยาย จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารการศึกษควรมีนโยบายผลักดันให้ทีมอาจารย์ นำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกแบบใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาพยาบาล โดยกำหนดให้แต่ละรายวิชา ในหมวดวิชาชีวะทั้งรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ระบุวิธีการสอน โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานไว้ให้ชัดเจน ใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 ร่วมกับการเรียนการสอนแบบอื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา และต้องมีการเสริมสร้างทัศนคติทางบวกต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างสมรรถนะให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติการ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมและรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองใน การวิเคราะห์ การเชื่อมโยง ข้อมูล ทักษะการแก้ปัญหาการสื่อสาร การนำเสนอ และการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยชั้นเรียนเกี่ยวกับผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับการเสริมสร้างสมรรถนะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ในกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณบดีสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนด้านเวลา สถานที่และอุปกรณ์ในการสอน และขอขอบคุณส่วนนวัตกรรมการเรียน การสอน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการวิจัย จนกระทั่งงานสำเร็จลง ได้ด้วยดี

REFERENCES

1. Nursing Council. Institute for Nursing and Midwifery Certification Guide: For Educational Institutions which Graduates of Bachelor of Nursing Science Program. Nonthaburi: Chuttong Limited; 2013. (in Thai)
2. School of Nursing. Details of the Undergraduate Program: Bachelor of Nursing Science Program. (Curriculum Update 2012). Institute of Nursing Science Walailak University, 2012. (in Thai)
3. Williams, B. Case Based Learning- a Review of the Literature: Is there Scope for this Educational Paradigm in Prehospital Education? *Emergency Medical Journal*, 2005; 22: 577-581.
4. Kaddoura, M.A. Critical Thinking Skills of Nursing Students in Lecture- Based Teaching and Case- Based Learning. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 2011; 5(2): 1-18.
5. Thammakrong, A. Attitude and Behaviors of Learners Towards Active Learning Management by Integrating Content through Modern Teaching Media. *Academic Journals Faculty of Humanities and Social Sciences*, 2016; 12 (1): 124-146. (in Thai)
6. Hansen, W. F., Ferguson, K.J., Sipe, C.S., Sorosky, J. Attitudes of Faculty and Students toward Case-Based Learning in the Third-Year Obstetrics and Gynecology Clerkship. *Am J Obstet Gynecol*, 2005; 192(2): 644-647.
7. Bloom, B.S. *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill, 1982.
8. Flynn, A and Klein, J. The Influence of Discussion Groups in a Case-Based Learning Environment. *Educational Technology Research & Development*, 2001; 49(3) :71-86.
9. Gordon, M. *Nursing Diagnosis: Process and Application*. New York: McGraw-Hill, 1994.
10. Ward, R. Active, Collaborative and Case-Based Learning with Computer-Based Case Scenarios. *Computer in Education*, 1998; 30(1): 103-110.
11. Purananon, P. and Kirikulthorn, K. Ability and Attitude in Nursing Practice Using Empirical Evidence of Nursing Students. *Journal of Nursing Science*, 2011; 29(1): 45-52. (in Thai)
12. Yoo, M.S. and Park, J.H. Effect of Case-Based Learning on the Development of Graduate nurses' Problem-Solving Ability. *Nurse Education Today*, 2014; 34: 47-51.

13. Khaemmanee, T. Teaching science: Knowledge for Effective Learning Process Management. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House, 2011. (in Thai)
14. Kusol, K., Wongnart, S., Jaraeprapal, U. Attitude and Achievement of Students towards Teaching and Learning Using Problem- Based Learning. Songklanagarind Journal of Nursing, 2007; 28(3): 29-40. (in Thai)
15. Jesus, A., Gomes, M.J., Cruz, A. A Case-Based Learning Model in Therapeutics. Education, (2012); 3(4): 1-12.
16. Blackmon, M., Hong, Y., Choi, I. Case-Based Learning. Retrieved [online]. (cited 2007) Available from <http://epltt.coe.uga.edu/index.php>.
17. Kaewprasert, V. The Study of Analytical Results and Learning Achievement with E-Learning by Using Case-Based Learning of Undergraduate Students Department of Education, Veridian E-Journal, 2014; 7(2): 947-959. (in Thai)
18. Ray, J. and Datta, A. Case Based Learning in Undergraduate Pathology A study of asses its efficacy and Acceptability as Teaching Learning Tool. International Archives of Integrated Medicine, 2016; 3(6): 93-100.
19. Apichatboonchok, S. Development of a Case-Based Learning Model and The Ability to Evaluate Breathing Problems of Students in NICU. Vajira Medical Journal, 2015; 59(3): 25-34. (in Thai)
20. Klahan, R. Factors Affecting Practical Learning Achievement of Third Year nursing Students at Srinakharinwirot University. Journal of the Royal Thai Army Nurses, 2014; 15(3): 412-420. (in Thai)